

вительства) // На аграрном фронті. – 1927. – № 3. – С. 44-60.

2. История Украинской ССР: В 10-ти т. /АН УССР. Ин-т истории, Глав. ред. Ю.Ю. Кондуфор. –К.: Наукова думка, 1984. –Т.6. –655 с.

3. Малик Я.И. Насадження радянського режиму в українському селі (жовтень 1917-1920 рр.) : Дис... докт. іст. наук: 07.00.01 /Львівськ. держ. ун-т –Львів, 1997. – 495 с.

4. Цветков В.Ж. Аграрная политика белогвардейских правительств Деникина и Врангеля. 1919-1920 гг. : Дис... канд. ист. наук: 07.00.02 /Моск. гос. пед. ун-т. –М., 1996. – 391 с.

5. Котюк В.О. Теорія права: Курс лекцій. –К.: Вентурі, 1996. –208 с.

6. Аграрне право України /За ред. В.З. Янчука. К.: Юрінком, 1996. –560 с.

7. Погребной А.А. Правовое регулирование деятельности крестьянских фермерских хозяйств в условиях рынка: Дис... докт. юрид. наук: 12.00.06 /Моск. юрид. ин-т. –М., 1992. –304 с.

8. Деникин А.И. Поход на Москву: Очерки русской смуты. –Минск: Беларусь, 1991. –303 с.

9. Державний архів Російської Федерації (ДАРФ). –Ф.439. –Оп.1. –Спр.41.

10. Собрание Узаконений и Распоряжений Правительства, издаваемое Особым Советом при Главнокомандующем Вооруженными Силами на Юге России. 1918-1919. –Ростов-на-Дону: Особый выпуск, 1919. –607 с.

Надійшла до редколегії 30.10.2003

ВОЛОШКО А.А. ПРИНЦИПЫ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ПРАВИТЕЛЬСТВА А.И. ДЕНИКИНА

Рассматривается проблема правового регулирования аграрных отношений в пору Украинской революции 1917-1920 гг., проанализировано аграрное законодательство правительства А. Деникина с целью определения его принципов и соответствия условиям общественного развития.

VOLOSHKO A.A. PRINCIPLES OF THE AGRARIAN LEGISLATION OF GOVERNMENT A.I. DENIKINA
The problem of legal regulation of agrarian attitudes is considered during the Ukrainian revolution of 1917-1920, the agrarian legislation of government A. Denikina is analyzed with the purpose of definition of its principles and conformity to conditions of social development.

Ю.М. ДМИТРИЄНКО

канд. філос. наук

Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого

УДК 159.922:351.858:165.242.2

ПРЯМІ ТА СХОВАНІ СИНЕРГЕТИЧНІ ЕФЕКТИ ПОЗИТИВНОЇ ІНДЕТЕРМІНАЦІЇ ДЕВІАНТНОЇ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Розглянуті філософські аспекти формування девіантної правосвідомості.

Сьогодні вимагає серйозного осмислення тих важких трансформацій, які здійснюються в правовому полі України, пошуків їх причин. В цьому аспекті важливого значення набувають процеси правового усвідомлення наших реалій, які спроможні соціологічно презентувати динаміку правового розвитку українського суспільства. У зв'язку з радикальними перетвореннями, висвітлюючи потребу у зміні позитивної парадигми методологічного осмислення цих правових основ, правова свідомість, яка є девіантною, як типове суспільно-історичне явище, феномен та рефлексивний механізм процесуаль-

ного здійснення права, що має власну спадкоємність, спроможна дієво змоделювати потрібні вимоги у теоретичному усвідомленні правових реалій у різних площинах їх трансформацій відповідно до світових і вітчизняних потреб розвитку. Не дивлячись на важливість правового усвідомлення для ідентифікації істинної природи існуючих реалій, традиційно склалося так, що правовій свідомості недостатньо приділяли увагу як раніше, так і тепер.

Спробуємо розглянути девіантну правосвідомість як нелінійну процесуальну якість телеологічного буття пра-

вової свідомості у контексті циклічних, хвилеподібних рефлексій правозаконодавчої дійсності, як її міждисциплінарних (міжсистемно-міжструктурних) розвиткових констант, сформованих посттоталітарною індентермінацією девіантного правобуття.

Будемо також, враховуючи відмінності трансгресивного схованого ефекту циклічної, маятникової, хвилеподібної трансформації перехідного правового буття від не трансгресивного ефекту позитивної методології його ідентифікації, тобто такі детермінанти, які мають пасивними джерелами типово маргінальні функції правових рефлексій, декілька **відмінних від функцій правової свідомості**, але усвідомлених за природними закономірностями її існування за логікою людської думки, розглядати феномен девіантної правосвідомості як об'єкт лінійних позитивних і нелінійних телеологічних характеристик кризового циклу соціальної активності традиційної, ментально структурованої правосвідомості, національної самосвідомості та відповідної спадкоємності етнотрадиції (= національної самосвідомості), намагатися *системно* дослідити домінуючі особливості синергетики девіантної правосвідомості як її самоорганізації в якості *завершеного* (на рівні девіантної парадигми) самодостатнього явища соціальної природи перехідного анонімічного суспільства.

Малодослідженими є саме ті аспекти функцій об'ємних нелінійних джерел правових рефлексій та не об'ємних лінійних, що спроможні утворювати прямі та сховані ефекти девіантної правосвідомості у традиційній площині її позитивної індентермінації як критерію виявлення функціональної оптимальності девіантної правосвідомості - міри її дискретності, що детерміновані статичним змістом конкретно-історичного циклу соціальної активності правової свідомості.

У попередніх роботах нами досліджувались певні питання функціональних характеристик і властивостей девіантної правосвідомості як рефлексивних якостей маргінального соціального відбиття (В О Чефранов), але ще недостатньо зроблений акцент на виявленні інтерпретаційної ідіоматики екстраполяційного статусу лінійної та нелінійної природи девіантної правосвідомості, на що поки світова і вітчизняна правова наукова думка слабо звертає увагу [1-10].

Спробуємо розглянути деякі актуальні методологічні аспекти теоретичної інтерпретації ідеоматичної архітектури нелінійної та лінійної природи української девіантної правосвідомості як єдиної міжсистемно-міжструктурної константи українського правового руху. Думаємо, що окреслення теоретико-методологічного статусу прямих і схованих ефектів девіантної правосвідомості, зумовлених позитивною індентермінацією сучасних правових рефлексій як методологічно-правовою неможливістю у межах позитивного, поверхового мислення досягнути їх глибоку поліфункціональну природу як основу для здійснення істинної знакової "легалізації" правових рефлексій соціуму у законодавчих нормах як

нормах істинного права, буде оптимально сприяти раціональному розв'язанню важких проблем й завдань посттоталітарного правобудівництва й правовідбиття, а також слугувати певною теоретичною основою для подальших досліджень проблем посттоталітарних правових рефлексій як рефлексій правової свідомості.

Для цього, на наш погляд, треба зупинитися на типових характеристиках синергетики девіантної правосвідомості з точки зору її відкритості-закритості як системи, презентуючих прямі чи сховані функціональні перспективи маргінальних правових рефлексій як рефлексій девіантної правосвідомості. Треба, мабуть, правомірно вважати, узгоджуючись з теоретичними уминоводами про те, що до класів правових та законодавчих систем, які згодні до самоорганізації, можна віднести лише *відкриті*, нелінійні телеологічні системи [9], що відкритість девіантної правосвідомості як нелінійної системи водночас рефлексує наявність у її правовому середовищі правових як традиційно правокультурних джерел і *стоків* обміну правовою матерією або законодавчою речовиною, а також правовою енергією з зовнішнім середовищем. Але у самоорганізуючихся системах, наприклад, правових, правові джерела та правові стоки мають місце у кожній *точці* таких правових і законодавчих систем, тобто вони *об'ємні*, гомогенні та масивні. Процеси рефлексивного обміну правовою інформацією відбуваються не тільки через *межі* синергетичної системи, але й у кожній *точці* усієї даної правової чи законодавчої системи.

При методологічному розгляді та дослідженні принципів функцій відкритості світоглядо-правової системи девіантної правосвідомості, треба, видимо, логічно, припустити, що феномен її відкритості є лише *необхідною*, а не *достатньою* умовою для її стійкої синергетичної самоорганізації як оптимальної альтернативної, деструктурної, тому що усіляка синергетична система **як завжди деструктивно активна - відкрита, але не усіляка відкрита система спроможна самозорганізовуватися, будувати структури, тобто бути типово синергетичною**. Мабуть, усе залежить від взаємної амплітуди двох протилежних полюсів правового "маятника", його хвилеподібного руху: першого полюсу - утворююча право-рефлексивна структура, яка *збільшує* неправові неоднорідності у суспільному правовому середовищі (функція об'ємного, *нелінійного* джерела права), та іншого полюсу - *розсіюючого*, розмиваючого неправові неоднорідності (функція необ'ємного, *лінійного* джерела права) - начала різної, поліфункціональної правової природи, створеної за допомогою рефлексивного девіаційного правоутворення, за певних умов і обставин, переважно кризового розвитку права як необхідного природного альтернативного праворуху і правовиміру при формуванні його *мінімальної індентермінатної достатності як необхідної функціональної самодостатності маргінальних норм посттрадянського права як актив девіантної правосвідомості* [2, 4, 9].

В залежності від конкретно-історичної специфіки позитивно-телеологічного напрямку руху правового "маятника" взаємної правової "гри" до певного полюсу детермінацій тим чи іншим політико-правовим режимом організації державної влади, а також загальних умов етнокультурно-правової ситуації, соціально-правового і правокультурного середовища, рівня функціонального використання спадкоємності української етнотрадиції (= національної самосвідомості), така модель здійснення маргінальних правових рефлексій може бути репрезентована в усвідомленому сприйнятті та використанні правової культури як дієвого корелятивного засобу пропедвтичної профілактики та попередження несанкціонованих *різномірних* девіацій, соціологічно затребуваного у відповідному конкретно-історичному циклі соціальної активності правосвідомості (які або можуть бути керованими, або ні), коли у узагальненому результативному значенні сумарної функції двох протилежних полюсів може пересилувати або посилює руйнівні делінквентні неправова тенденції, або *утворюючи* правові начала.

Нас будуть також цікавити деякі теоретичні, філософсько-екстраполятивні універсально-класичної площини, положення й експериментальні, методологічно синкретизовані здобутки фізичної школи синергетики про можливі дискретні форми інформаційної комунікації розсіюючих і утворюючих правових начал як *початкових*, принципово детермінантних умов як рубіжних констант, або еволюційного, або історичних напрямків розвитку правової свідомості, що може репрезентувати філософсько-методологічна (філософсько-правова) соціалізація як методологічно-правова складова теоретичних засад й добутоків, перш за все, фізичної школи синергетики, філософсько-методологічно екстрапольованої вперше на вітчизняному терені російськоментальними дослідниками Курдюмовим і Князевим [11]. Зазначимо, що болшою проблемою подібних екстраполяцій залишається термінологічна проблема визначення еквівалентної тотожності початкового і екстраполятивного змісту функціональних понять. В цьому аспекті серед усіх понять найважливішими є ті, що містять у собі актуальний зміст тих чи інших конкретно-історичних модернізаційних новацій у певній галузі пізнання як права. У нас - це ті поняття, що мають налаштованість до міждисциплінарної пролонгативності, ідейної принциполокладеності, філософсько-правового контексту, мають типово методологічно-правову парадигму.

Серед усіх термінологічних понять філософсько-правової соціалізації теоретичних здобутків фізичної школи синергетики девіантної правосвідомості важливим є термінологічне поняття "диссипація". Так ми будемо вживати утворений за аналогією поняття "диссипація" (або зло) термін - неправова диссипація або диссипація *неправа* як правове зло, або неправова девіація делінквентного типу і змісту.

У такому відношенні неправова змістовна дисси-

пацію (неправо, зло, злочинність, карна поведінка та ін.) за аналогією світоглядної диссипації, гадаємо, можна розглядати як *чинник* позбавлення зайвого, і в зв'язку з цим, як необхідний елемент для рефлексивного саморозвитку правової матерії. Тоді неправова диссипація у правовому середовищі з домінантними, синергетично зорієнтованими джерелами, характеристиками, функціональними імпульсами та векторними орієнтаціями грає роль *оперативного індикатора* та механізму позбавлення усього зайвого у ментально неструктурованому або маргінально структурованому змісті правової інформації водночас. А оскільки диссипативні процеси, процеси правозаконодавчого розсіяння є макроскопічним правосистемним відбиттям правового хаосу, постільки правовий хаос, як вже зазначалось, на мікрорівні правових рефлексій є не фактором *руйнування*, а векторною силою, яка народжує, пригадає, (спроможна народити, пригадати) той функціонально-правовий *аттрактор* як неідентифіковану силу розвітового тяжіння, структуруючи рухому тенденцію до самоорганізації нелінійного телеологічного правового середовища саме девіантної правосвідомості як кризового циклу соціальної активності звичайної, ментально структурованої правосвідомості, що функціонально притаманна перехідному правосоціуму і є "робочою".

У наших інтересах, гадаємо, слід також звернутися і до загальних науково-теоретичних зауважень різних дослідників щодо функціональної природи можливого ефекту утворення різних правових структур у будь-якому відкритому нелінійному праворефлексивному середовищі, які ми будемо вважати універсалізованими, властивими і для нелінійного середовища будь-якої правової матерії девіантної правосвідомості, будь-якого іншого нелінійного середовища [1]. Підкреслимо лише, що ці правові структури, структури як правові аттрактори або будь-які інші, відповідні, аналогічні чи подібні у відкритому правовому середовищі, побудованому на відкритому інформаційно-комунікативному дискурсі аристотелівського типу, будемо розглядати як реальні та можливі полівекторні структурні *зв'язки* як у нелінійному, так і у лінійному правовому (у тому числі й у неправовому) середовищі, а також між лінійними позитивними та нелінійними телеологічними, окремо у історичних і еволюційних правових (неправових) середовищах як субстраційних зонах генерування різнобарвних правових рефлексій.

Будемо ідентифікувати *методологічний* ефект утворення правової структури девіантної правосвідомості як закону правових структур девіантних рефлексій пізнання як маргінального права з прямим синергетичним ефектом позитивних індетермінацій девіантної правосвідомості, а методичний ефект з прихованим синергетичним ефектом альтернативного деструктивного *нелінійного* зв'язку правових рефлексій пострадянської правової матерії зі світовою ліберально-демократичною тенденцією актуального правового розвитку як пріоритетного на

лінійному циклі соціальної активності звичайної, природної, ментально структурованої правосвідомості, але методологічно не потрібного позитивному праву.

Тож, ефект утворення правової структури девіантної правосвідомості розглядаємо і як ефект правової локалізації, коли правові джерела різних стохастизацій рефлексій свідомості (і лінійні позитивні, і нелінійні телеологічні) та відповідні правові стоки (енергетичні правові витоки та згасання) мають місце у кожній точці правової системи, яка функціонально-нелінійно структурується за власними традиційними лінійними позитивними схемами або евристично залозиченими нелійними досвідними зразками минулого досвідного правотворення та правоусвідомлення як різноджерельною базою ідейно-правових резонансностей пострадянських і світових соціально-правових й законодавчих інтерсуб'єктиваций правового і законодавчого простору.

Сам іманентний (внутрішній, структурний) ефект правової локалізації елементів правової ідіоми, як ми вважаємо, характеризує початок процесу початкового лінійного упорядкування *маніх* зв'язків як структур між хаотично і нелінійно-системно упорядкованими право-елементами. Виходить, партиципаційно породжується, таким чином, завдяки правоідеоматичній нерівноважності (як нелінійній та лінійній) та відкритості правової системи девіантної правосвідомості трансгресивна можливість синергетичного регулювання праворозвитку за кризових часів завдяки "робочому" використанню особливостей, специфіки та наслідків девіантного правовідбиття як припустимо і реально можливого чиннику та методологічному інструменту кореляції неправового, маятникового, хвилеподібного руху права, наприклад, у процесах правової, соціально-правової, законодавчо-правової соціалізації аномічної правової свідомості. При цьому треба, як здається, уважно прослідкувати як за становленням природи правових і неправових джерел девіантної правосвідомості, так і за її зміною, лінійними позитивними і нелійними телеологічними стоками правової (неправової) енергії. Таке завдання, думаємо, буде спроможне визначити ті напрямки лінійності-нелінійності у еволюції девіантної правосвідомості у цілому, а також на конкретних часо-просторових "режимах" її становлення як системного соціально-правового процесу і як правової конфігурації правового нелінійного, але реконфігурації, водночас, неправового лінійного явища, виникає можливість утворити "портрет" того циклу (*стану*) девіантної правосвідомості, який буде (або не буде) відповідати означеним характеристикам ідейно-світоглядної аксіологічності відповідної конкретно-історичної епохи.

Використовуючи досвід та ідеї різних дослідників нелінійних процесів у різних нерівноважних нелінійних середовищах, зазначимо, що характер і природа здійснення нелінійних процесів за кризових умов і обставин така, що за рахунок правових стоків можуть

утворюватись стаціонарні або сталі структури як просторові зв'язки, у нашому контексті правові, нерухомі [2] системних елементів правової свідомості, ідентичних системним елементам права.

Але нас буде більше цікавити інший ефект правової локалізації - утворення нестационарних, еволюційно-рухомих правових структур (рухомих зв'язків) у правовій ідіомі та традиції, утворених за рахунок нелінійних джерел правової інформації (енергії). Ці нелінійні джерела правової інформації, які спроможні виконувати функції правової кореляції, або такого обмеження нецивілізованого маятникового руху правової-неправової матерії, яке не дозволяє переутворювати циклічні, рівнолінійні та хвилеподібні рухи між такими полюсами праворуху, які, з одного боку, генерують *творчі*, концентруючі та розвиваючі правоініціативи, і, з другого боку, розсіюючі, гальмуючі орієнтації у *ситуативній, лінійній* позитивний колорух правової матерії, а звідси важкокорельовані трансформації перехідного права, які, мабуть, спроможні, саморозгортатися, можливо, тоді лише за звісною, наприклад, "теорією колеса" [3].

Для більш чіткого розуміння сутності викладених речей, звернемося до виявлення більш конкретних рис і характеристик загального поняття *нелінійності* як світоглядної парадигми телеологічної трансформації у контексті права, правотворення та відповідного її правового усвідомлення на кризовому циклі соціальної активності правосвідомості, або девіантної правосвідомості

Думаємо, що для успішного виконання цього завдання треба, мабуть, спадкоємно використовувати ті міждисциплінарно спрямовані *системи* методологічного дослідження правової бутності й формування відповідної методичної бази правового усвідомлення світовим і світоглядним правовим наукознавством структурного-теоретичного праворуху, використовуючи науково адаптовану філософсько-методологічну (філософсько-правову) і практиологічну базу, ідеї, перспективно-порівняльне моделювання світоглядно-ціннісного бачення філософсько соціалізованої у методичному відношенні бази експериментальних надбань, зокрема, фізико-математичного досвідного плану (планування) та різних філософсько структурованих підходів до розв'язання проблем будь-якої, але конкретно-історично окресленої за досвідними параметрами (моментної, ситуативної, ступеневої, циклової та ін.) *неправової* (фізичної, математичної, хімічної, технічної та ін.) нелінійності як певної телеологічної форми правової, еволюціонуючої за єдиними природними законами і схемами, без залежності від того, чи знаємо ми про ці закони і схеми чи ні [4].

Будемо виходити також з того, що все, що спроможна сприйняти людина своїми органами чуттів, розумом та інтуїцією, підтверджене досвідними характеристиками та буттєвими досвідного корельованими орієнтаціями - буде природними правовими феноменами, феноменами родової правової природи.

Хотілось би підкреслити, що для полегшеного розуміння питання *умовно* будемо порівнювати за приблизно типовими "робочими" функціями у перехідному, анемічному суспільстві терміни "нелінійність" і "синергетика", "синергетичність", "еволюція", "телеологічність" правової свідомості, теоретично ідентифікованих у еволюційних законах збереження (І. Перелігін) з еволюційними парадигмальними характеристиками права, правосвідомості, а "лінійність", "позитивність", "несинергетичність" з історичними непарадигмальними рисами закону, законсвідомості, методично здійснених у історичних законах повернення (Г. Хакен). Дане зрівняння є важливим у зв'язку з тим, що позитивна правова інформаційно-енергетична комунікація синергетичної площини між первинними і вторинними суб'єктами девіантної правосвідомості, рекурсивно відбита у матеріально-законодавчій рефлексії нелінійної телеологічної законсвідомості, за нашими аргументами, здійснюється за напрямками трансгресивної *трансплантації* у тканину посттоталітарних змін світової логіки, онтології, гносеології та аксіології еволюційних маркерів правового усвідомлення суспільно-правових реалій як соціального відбиття вітчизняних вимог у національних потребах світового розвитку. Саме у *таких* правоінноваційних *трансгресіях* творення буттєвого смислу національної архітектоніці світових правових систем, пов'язаних з втіленням у тканину історичних реалій правової свідомості еволюційно функціональних структурних елементів права як структурних елементів правосвідомості - законів правових структур статичного права, за нашими аргументами, рефлексується посттоталітарне *творення* функціональної *спадкосмності* в девіантній правосвідомості, що репрезентативно ідентифікується звичайно у акмеологічній епістемології девіантної правосвідомості.

Таким чином, у циклах, хвилеподібних трансформаціях перехідного правового буття, теоретично зрефлексованого у маргінальних нормах права як актах девіантної правосвідомості, які за наших умов **не є завжди законодавчо функціональними** у силу стійкої традиційності позитивної індетермінантності за звичайних умов складної природи девіантного права, найбільш схильні виявлятися їх як прямі, так і сховані ефекти.

Так, прямі ефекти візуального впливу пострадянської девіантної правосвідомості на актуальні модернізаційні процеси в українській правовій системі пов'язуємо зі світовими вимогами її трансформацій за міжнародними стандартами правового співбуття, які інтерсоціологічно змінюють стару динаміку позитивних правових рефлексій у бік збільшення неправових неоднорідностей у суспільному правовому середовищі під час здійснення функцій об'ємного нелінійного джерела, акумульовану у більш неефективних нормах чинного законодавства, а непрямі ефекти - пов'язуємо з такими полосами історичних трансформацій правової системи за досвідними

зразками формальної або неформальної спадкосмності у правовій свідомості, наближення до яких праворефлексивного пізнання як законоусвідомленого права зменшує, розсіює, **маскує неправові** неоднорідності у соціальному правовому середовищі під час здійснення позитивних функцій необ'ємного лінійного джерела права у активних нормах чинного законодавства. Отож, синергетичні ефекти позитивної індетермінації девіантної правосвідомості як оптимальні для альтернативної трансформації девіантних правових рефлексій у позитивній площині їх ідентифікації є функціонально, методологічно і статистично приховані у зв'язку з тим, що позитивні властивості лінійного пізнання як права (А.А. Козловський) не мають жодних можливостей для іншовимірного, об'ємного, полівекторного та поліфункціонального розвитку девіантних правових рефлексій як рефлексій правової свідомості. У зв'язку з цим виникає потреба у серйозному дослідженні істинної природи прямих і прихованих ефектів девіантної правосвідомості, маючих своїми коріннями типові відмінності нелінійного, властивого всім епохам еволюційного, багатоджерельного і лінійного, історичного, як правило, єдиноідейного, у межах тієї чи іншої конкретно-історичної епохи, пізнання як права, функціонуючих, як нами доведено раніше, у першому випадку, за еволюційними законами "збереження" (І. Перелігін), у другому - за історичними законами "повернення" (Г. Хакен). [11]. Вважаємо, що здійснення міждисциплінарної теоретичної соціалізації саме прихованих ефектів сучасної позитивної індетермінації девіантної правосвідомості, як і загалом девіантних трансформацій українського права у позитивній площині їх ідентифікації є найактуальнішим завданням сучасної правової науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитрієнко Ю. М. Про природу і генезис нелінійної детермінантності посттоталітарного рефлексивного права // Нова парадигма: Альманах наук. праць. - Запоріжжя, 2002. - Вип.26. - С.20-27.
2. Дмитрієнко Ю.М. Про природу правосвідомості та її девіацій. теоретичний дискурс другої половини ХХ - початку ХХІ ст. // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. - 2002. - Вип. 147: Правознавство. - С.10-14.
3. Дмитрієнко Ю.М. Параметрально-процесуальна динаміка гносеологічного підґрунтя девіантної правосвідомості // Нова парадигма: Альманах наук. праць. - Запоріжжя, 2002. - Вип.28. - С.170-180
4. Дмитрієнко Ю.М. Маргінальна правова норма як акт девіантної правосвідомості // Держава і право: Зб. наук. праць. -2002. -Вип.18. -С.12-17.
5. Дмитрієнко Ю.М. Про нетрадиційну природу посттоталітарних правових рефлексій як правової свідомості: теоретико-методологічні підходи до ідентифікації її актуального стану та проблем // Наук. вісник. Сер. Філософія. -2002. -Вип.13. -С.23-29.

6. Дмитрієнко Ю.М. Сучасна картина правового світу: малі правові збурення як синергетичні домінанти архетипів нелінійного розвитку української девіантної правосвідомості // Нова парадигма: Альманах наук. праць. -Запоріжжя, 2003. -Вип.31. -С.193-207.

7. Дмитрієнко Ю.М. До циклової природи правосвідомості як проблеми її методологічного осмислення // Право і безпека. -2003. -Т.2. -№ 1. -С.19-23.

8. Дмитрієнко Ю.М. Правова природа традиційних і нетрадиційних сучасних суспільств у контексті девіантної правосвідомості // Актуальні проблеми держави і права. -2002. -Вип.15. -С.158-166.

9. Овчаренко Я.О., Дмитрієнко Ю.М., Гарькавенко А.О., Кошляк О.В., Ліхошерстов В.А. Синергетична модель методології правового дослідження // Фінансово-економічні аспекти розвитку країн з перехідною економікою: IV Міжнародна конф. молодих науковців; 30-31

травня 2002 р. -Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2002. -С.57-102.

10. Дмитрієнко Ю.М. До методологічно-правової проблеми ідентифікації домінанти структурно-системних елементів правосвідомості як принципів моделей її посттоталітарного розвитку // Філософські науки: 36. наук. праць (За матеріалами Всеукр. наук. конф. "Філософські проблеми синергетики: постнекласична трансформація наукового знання" від 4-5 липня 2003 р.) -Суми: СДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. -С 99-106.

11. Князев Е.Н., Курдюмов С.П. Синергетика как новое мировидение: диалог с И. Пригожиным // Вопросы философии -1992. -№ 12. -С.3-21.

Надійшла до редакції 07.10.2003

ДМИТРИЕНКО Ю.Н. ПРЯМЫЕ И СКРЫТЫЕ СИНЕРГЕТИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ ПОЛОЖИТЕЛЬНОЙ ИНДЕТЕРМИНАЦИИ ДЕВИАНТНОГО ПРАВОСОЗНАНИЯ

Рассмотрены философские аспекты формирования девиантного правосознания.

DMITRIENKO J.U.N. DIRECT AND LATENT SYNERGETIC EFFECTS POSITIVE INDETERMINATION OF DEVIANT SENSE OF JUSTICE

Philosophical aspects of formation deviant sense of justice are considered.

М.І. ІНШИН

канд. юрид. наук

Національний університет внутрішніх справ

УДК 35.08

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЯК РІЗНОВИДУ СУСПІЛЬНО-КОРИСНОЇ ПРАЦІ

Розглянуті особливості змісту, сутності та призначення державної служби.

Будь-яка сучасна держава характеризується багатоманітністю цілей завдань і функцій, від професійного і чіткого виконання яких залежить ефективність функціонування того чи іншого державно-організованого суспільства. Світовий досвід і стан сучасних відносин у нашій країні свідчить: сучасне суспільство не може нормально функціонувати і розвиватися поза державою, незалежно від її упорядкованого впливу на розвиток найважливіших суспільних відносин. Цим і обумовлюється необхідність у кваліфікованому та потужному державному апараті. У свою чергу, ефективність діяльності держави, результати виконання нею своїх економічних, соціальних, організаційно-управлінських і правових функцій визначається

системою створених в усіх гілках державної влади органів, організаційно-структурною побудовою останніх і, врешті-решт, якісним складом кадрового потенціалу органів, служб, структур та підрозділів державної служби. Історичний аналіз свідчить: зі зміною держави, її типу, характеру, завдань змінювалась і сама державна служба. Державна воля, яка реалізується через державну службу, має різний характер і формується різними суб'єктами. в демократичній державі - народом, і тоді держава знаходиться під контролем соціуму, в тоталітарній - однією особою, тобто діє поза суспільним контролем. Звідси, соціальна природа державної служби полягає в тому, що вона є "однією із найважливіших сфер державного